

ดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม

MUSIC OF K'HO LACH PEOPLE IN DALAT, SOCIALIST REPUBLIC OF VIETNAM

ชินพัฒน ไทพานิชย์^{1*}, รุจี ศรีสมบัติ², สุรศักดิ์ จำนงค์สาร²

Chinnapat Taipanich^{1}, Rujee Sesombut², Surasak Jomnongsam²*

¹สาขาวิชามานุษยวิทยาดนตรีวิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹*Program in Ethnomusicology, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University.*

²สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²*Division of Thai and Asian Music, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University.*

*Corresponding author, e-mail: numniab@hotmail.com

Received: 22 September 2020; **Revised:** 18 January 2021; **Accepted:** 17 February 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลัดรวมไปถึงองค์ความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวเกอฮอลัด โดยใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยาดนตรีวิทยาเป็นแนวทางการศึกษา ซึ่งเก็บข้อมูลทั้งหมดจากการสำรวจ สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนามตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 จนถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2563 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม 2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม และ 3. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม ทั้งนี้เมื่อได้ศึกษาพบว่าชาวเกอฮอลัดมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงองค์ความรู้ดนตรี เช่น เครื่องดนตรี วงดนตรี และบทเพลงที่มีเอกลักษณ์ อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังมีบทเพลงมากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงดนตรีในวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เช่น บทเพลงบรรเลง บทเพลงขับร้องและบทเพลงสำหรับพิธีต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ งานพิธีทางศาสนา และงานศพ ไม่เพียงเท่านั้นชาวเกอฮอลัดยังคงอนุรักษ์และรู้จักการสืบทอดองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของตนจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการได้ศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลัดเมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวิถีชีวิต ดนตรีและบทเพลงสำคัญในวัฒนธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจ ในความเป็นชาติพันธุ์ของชาวเกอฮอลัดเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ดนตรีเกอฮอ ชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง

Abstract

This research aims to study the music and culture of the K'ho Lach Dalat in the Socialist Republic of Vietnam using the ethnomusicology method as a way to study, that includes methods of surveying, interviewing and analyzing for information from January 2018 to January 2020. This research are : 1. To study the current society and culture of the K'ho Lach Dalat in the Lamdong province in the Republic of Vietnam. 2.To study the musical knowledge of K'ho Lach Dalat Lamdong province in the Republic of Vietnam and 3. To analyze the songs in K'ho Lach Dalat culture in the Lamdong province in the Socialist Republic of Vietnam. The results of this study showed that the music and culture of K'ho Lach Dalat are unique; for example, there are many songs that reflect their culture and used in many ceremonies such as weddings new year religious ceremonies and funerals. It is not only a unique kind of music and culture, but preservation and inheritance were good. As a result, this study showed the uniqueness and the strength of the music and culture of K'ho Lach Dalat in the Socialist Republic of Vietnam.

Keywords: Music K'ho, K'ho Lach, Dalat City, Lam Dong Province

บทนำ

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์และได้รับอิทธิพลจากประเทศจีนในหลายรูปแบบ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นชาติเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เปรียบเสมือนเป็นเขตวัฒนธรรมของจีน [1] ประเทศเวียดนามนั้นมีลักษณะพื้นที่เป็นแนวยาวคล้ายอักษรตัว S ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งบริเวณทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทางทิศใต้ติดกับอ่าวไทย ทางทิศตะวันออกติดกับอ่าวตังเกี๋ย (Gulf of Tonkin) และทิศตะวันตกติดกับประเทศกัมพูชาวมไปถึงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยประเทศเวียดนามมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีการสู้รบกับประเทศมหาอำนาจอยู่หลายครั้ง หากมองย้อนกลับไปประมาณปี ค.ศ. 939 หลังจากได้รับชัยชนะจากมองโกล (Mongol Empire) ในยุทธนาวีบักดั่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุครุ่งเรืองของจักรพรรดิเวียดนามอย่างมาก จนกระทั่งฝรั่งเศสได้เข้ามาบูรณาการบริเวณ ดานัง (Da Nang) ในช่วงกลางของศตวรรษที่ 19 และตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสแต่หลังจากนั้นเวียดนามก็พยายามเริ่มกู้ชาติ ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยโฮจิมินห์ได้ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 แต่หลังจากนั้นฝรั่งเศสก็กลับเข้ามาบูรณาการเป็นครั้งที่ 2 กินเวลาร่วม 10 ปี จนเวียดนามสามารถชนะฝรั่งเศสได้ในยุทธการที่เดียนเบียนฟู หลังจากนั้นสหรัฐอเมริกาได้เข้ามายึดเวียดนามอีกครั้งทำให้เวียดนามถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ จนทำให้เกิดสงครามเวียดนามกินระยะเวลาเกือบ 30 ปี จนในปี ค.ศ. 1975 เวียดนามเหนือได้ตีกรุงไซ่ง่อนแตกจนรวมประเทศได้สำเร็จ ในปีต่อมาประเทศเวียดนามได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อทางการให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวจาก “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเวียดนาม” มาเป็น “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)” ในวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1976 [2]

ประเทศเวียดนามในปัจจุบันเป็นประเทศที่กำลังมีการเติบโตและพัฒนาในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจและความต้องการภายในประเทศเพื่อพร้อมก้าวเข้าสู่โลกแห่งอนาคต แต่ก็เป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ยัง

สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางด้านปรัชญา ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ดนตรี และการดำรงชีวิตที่เป็นแบบดั้งเดิม [3] ประชากรในประเทศเวียดนามมีประมาณ 86 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนามรองลงมาเป็นชาวมอญ ชาวเขมรรวมไปถึงชนเผ่าต่าง ๆ เหตุนี้จึงทำให้ประเทศเวียดนามมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์อยู่ไม่น้อย สามารถจำแนกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ได้ประมาณ 54 กลุ่ม ประกอบไปด้วยชาวกินญ (Kinh) หรือ เหวียด (Viet) เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดแบ่งเป็นร้อยละ 90 ที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น เย้า (Yao) หรือชาว (Dao) ฮวา (Hoa) เหมีอง (Muong) หน่ง (Nung) ไต่ (Tay) และไท (Thai) [4] โดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เหล่านี้อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งประเทศเวียดนามมีการแบ่งภาคออกเป็น 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีเมืองหลวงในปัจจุบัน คือ กรุงฮานอย (Ha Noi) และแบ่งเขตการปกครองออกเป็นระดับ จังหวัดและเทียบเท่า ทั้งหมด 58 จังหวัด และอีก 5 นคร คือ กรุงฮานอย (Ha Noi) โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) ไฮฟอง (Hai Phong) ดานัง (Da Nang) และเกิ่นเทอ (Can Tho) ทั้งหมดรวมกัน 63 จังหวัด จากที่กล่าวมามีจังหวัดที่น่าสนใจ คือ จังหวัด เลิมด่ง (Lam Dong) ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญมากในการเป็นเมืองท่องเที่ยว

จังหวัด เลิมด่ง (Lam Dong) เป็นจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคที่สูงอยู่ทางตอนใต้ของเวียดนาม มีอาณาเขตติดต่อกับหลายจังหวัด เช่น ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดคัญฮว่า (Khanh Hoa) และจังหวัดบิญถ่วน (Binh Thuan) ทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับจังหวัดต่งนาย (Dong Nai) ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับจังหวัดนิญถ่วน (Ninh Thuan) และทางเหนือติดกับจังหวัดดักหลัก (Dak Lak) โดยจังหวัดเลิมด่งเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจอยู่หลายแห่ง เช่น ทะเลสาบเตวียนเลิน (Tuyen Lam Lake) อุทยานแห่งชาติก๊าดเตียน (Cat Tien) และภูเขาเลียงเบียง (Lang Biang) อีกทั้งในจังหวัดเลิมด่ง (Lam Dong) ยังมีเมืองที่ได้รับความนิยมมากในหมู่นักท่องเที่ยว คือ เมืองดาลัด (Da Lat) ซึ่งเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญในเชิงการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

เมืองดาลัด หรือ ด่าหลัด นั้น เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูงทางตอนเหนือของนครโฮจิมินห์หรือทางตอนใต้ของประเทศเวียดนาม เมืองดาลัดนั้นเป็นเมืองหลักในจังหวัดเลิมด่ง และเป็นเมืองที่ในสมัยก่อน ชาวบ้านส่วนใหญ่อยู่กันอย่างสงบ จนกระทั่งชาวฝรั่งเศสได้เข้ามาพัฒนาให้เป็นเมืองตากอากาศเพราะเมืองดาลัดนั้นเป็นเมืองที่มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี อีกทั้งชาวฝรั่งเศสยังได้นำสิ่งก่อสร้างที่เป็นเอกลักษณ์ทางฝั่งยุโรปมาสร้างไว้ที่เมืองดาลัดมากมายจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเมืองดาลัดนั้นเกิดขึ้นจากคำ 2 คำ คือ คำว่า “ดา” แปลว่า แหล่งกำเนิดของแม่น้ำกามลี และคำว่า “ลัด” คือ คำที่ใช้เรียกชนเผ่าชาวเกอฮอ มาจนถึงปัจจุบัน

ชาวเกอฮอเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Languages) ในกลุ่มย่อยมอญเขมร (The Mon-Khmer Sub-Group) อาศัยอยู่ทั่วไปในแถบจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศเวียดนาม ได้แก่ จังหวัดเลิมด่ง (Lam Dong) จังหวัดบิญถ่วน (Binh Thuan) จังหวัดคัญฮว่า (Khanh Hoa) จังหวัดนิญถ่วน (Ninh -Thuan) และจังหวัดต่งนาย (Dong Nai) ชาวเกอฮอยังสามารถแบ่งกลุ่มตนเองออกเป็น 5 กลุ่มหลัก คือ เกอฮอเซอเร เกอฮอจิล เกอฮอม่า เมอนง และเกอฮอลัด โดยชนเผ่าเกอฮอส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และงานหัตถกรรมต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นยังมีชนเผ่าที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์และมีจำนวนประชากรมากที่สุดในเมืองดาลัด คือ ‘ชาวเกอฮอลัด’ ที่ยังคงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแต่แฝงด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังมีดนตรีที่แสดงออกถึงตัวตน ความคิด และบริบทต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เช่น ดนตรีที่ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิง หรือดนตรีใช้บรรเลงเฉพาะในงานพิธีสำคัญ รวมไปถึงบทเพลงที่คอยสร้างความรักความสามัคคีในหมู่พี่น้อง ระหว่างการทำงานหรือนิกิจกรรมสำคัญของชีวิต ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงดนตรีของชนชาวเกอฮอลัดในปัจจุบัน โดยจะใช้การศึกษาข้อมูลที่สำคัญในเชิงลึกเพื่อเป็นหลักฐานและเป็นการสืบทอดความเป็นชาวเกอฮอลัดต่อไป

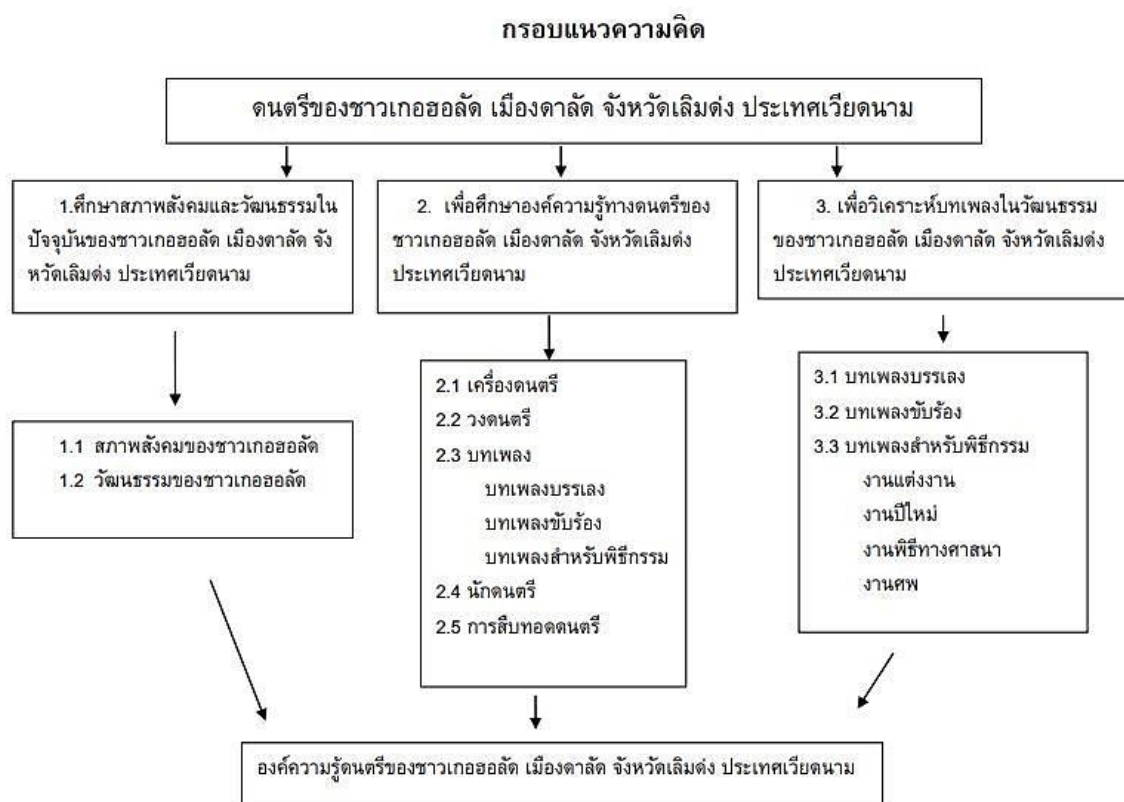
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม
3. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนามนั้น ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพรวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อนำมาศึกษาประเด็นตามวัตถุประสงค์ โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็นลำดับ ดังนี้

1. การเตรียมการลงภาคสนาม
ผู้วิจัยได้ออกแบบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ที่ประเมินจากหัวข้อที่ต้องการ เริ่มจากการสัมภาษณ์ ชาวเกอฮอลด์ ถึงเรื่องของสังคมและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ รวมถึงองค์ความรู้ทางดนตรีและบทเพลงของชาวเกอฮอลด์
2. การดำเนินการ
เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ประเมินแล้วว่าสิ่งที่เป็นข้อมูลที่ได้มานั้นมีความสำคัญต่อชาวเกอฮอลด์และยังปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน
3. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
ผู้วิจัยได้ใช้ภาษาเกอฮอลด์ผ่านทางล่ามในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับชาวเกอฮอลด์ที่พบเจอ และใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการสำหรับคำถามที่ตั้งตามจุดประสงค์กับนักดนตรีที่ปรากฏในงานวิจัย
4. การสนทนากลุ่ม
เมื่อลงพื้นที่และเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำสนทนากลุ่มกับนักดนตรีชาวเกอฮอลด์ รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมและวัฒนธรรม
5. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมบรรเลงเพลงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยผ่านวงดนตรีของชาวเกอฮอลด์ ตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล
6. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล บริเวณหมู่บ้านชนเผ่าเกอฮอลด์และบริเวณโดยรอบภูเขาสูงเบียง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเกอฮอลด์ โดยใช้การสังเกตการณ์ จากชาวบ้านหรือนักดนตรีที่ผู้วิจัยพบเจอ
7. กรอบแนวความคิด
ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก และข้อมูลจากเอกสารในลักษณะต่าง ๆ เป็นข้อมูลสนับสนุน โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลล์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

1.1 สภาพสังคมของชาวเกอฮอลล์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวิถีชีวิตของชาวเกอฮอลล์ สภาพบ้านเรือน การศึกษาและการประกอบอาชีพ

1.2 วัฒนธรรมของชาวเกอฮอลล์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ศาสนาและความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ ภาษา การแต่งกาย และอาหาร

2. การศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลล์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

2.1 เครื่องดนตรี

2.2 วงดนตรี

2.3 บทเพลง

ในหัวข้อบทเพลงนั้น ผู้วิจัยได้นำบทเพลงของชาวเกอฮอลล์ ที่ใช้บรรเลงอยู่ในชีวิตประจำวัน มาแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

2.3.1 บทเพลงบรรเลง

2.3.2 บทเพลงขับร้อง

2.3.3 บทเพลงสำหรับพิธีกรรม

2.4 นักดนตรี

2.5 การสืบทอดดนตรี

3. การวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

ในการวิเคราะห์หัวข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้นำบทเพลงมาบันทึกเป็นโน้ตดนตรีสากล เพื่อต้องการสื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเพลงมากที่สุด โดยการพยายามบันทึกตามเสียงจริงที่ปรากฏในบทเพลงเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวทางในการวิเคราะห์บทเพลงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หลายแหล่งข้อมูล [5] และได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์บทเพลงของชาวเกอฮอลัด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสิ่งที่ปรากฏให้เห็นในบทเพลงเป็นหลัก โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ห้องประกอบภายนอก เช่น ประวัติความเป็นมาของบทเพลง (Historical Background) ความหมายของบทเพลง (Meaning) และองค์ประกอบภายใน เช่น กลุ่มเสียง (Tone Set & Scales) และการดำเนินทำนอง (Melodic Contour) [6]

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

ชาวเกอฮอลัด คือ ชนเผ่าหนึ่งจาก 5 กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย ชาวเกอฮอลัจ (Cel) ชาวเกอฮอละเร (Srae) ชาวเกอฮอลมา (Ma) และชาวเกอฮอลัด (Lach) โดยทั้งสี่กลุ่มนี้ได้อาศัยอยู่ในแถบภูเขาสูงเบี่ยง และมีกลุ่มสุดท้าย คือ เกอฮอลเมอง (Menong) [7] จากการศึกษาพบว่า สภาพสังคมของชาวเกอฮอลัดในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด ในอดีตนั้นชาวเกอฮอลัดยังไม่ได้มีการติดต่อกับบุคคลภายนอก จึงยังคงยึดถือความเชื่อและการปฏิบัติตาม ๆ กันมา แต่ในช่วงที่ฝรั่งเศสได้เข้ามามีบทบาทและได้ใช้เมืองดาลัดเป็นที่พักตากอากาศนั้น ฝรั่งเศสได้นำความรู้และการใช้ชีวิตในรูปแบบตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ ทำให้ชาวเกอฮอลัดเริ่มทำตาม จึงทำให้มีการผสมผสานรูปแบบวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เช่น สภาพบ้านเรือนที่ในปัจจุบันได้มีการนำรูปแบบบ้านตะวันตกมาผสมกับรูปแบบบ้านชั้นเดียวจากอดีตได้อย่างลงตัว รวมถึงนำหลักสูตรของตะวันตกมาปรับใช้กับการศึกษาของตนเองเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ อีกทั้งยังได้นำแนวคิดตะวันตกมาปรับใช้กับการประกอบอาชีพของตน เช่น การส่งออกผลผลิตทางการเกษตร และการปลูกผักผลไม้ แต่ในส่วนวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัดนั้น ยังคงรักษาวัฒนธรรมในแบบดั้งเดิมไว้ เช่น ทางศาสนา ที่ยังคงระลึกถึงพระนดู (Ndu) ที่มีความเชื่อว่าเป็นผู้สร้างสรรพสิ่งบนโลก ควบคู่กับการสืบทอดพิธีกรรม ภาษา การแต่งกาย และอาหาร [8]

2. การศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

จากการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัดข้างต้น ผู้วิจัยยังได้พบว่าชาวเกอฮอลัดยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางเครื่องดนตรีมาจนถึงปัจจุบัน ในที่นี้หมายถึงเครื่องดนตรีชาวเกอฮอลัดที่สร้างขึ้นมาจากความรู้และภูมิปัญญา จากการหยิบจับวัสดุที่อยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นหิน เหล็ก ไม้ไผ่ หรือเขาสัตว์ นำมาทำเป็นเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังมีความสามารถในการนำเครื่องดนตรีที่ตนมี มาบรรเลงรวมกัน ทำให้เกิดเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 2 เครื่องดนตรีของชาวเกอฮอลัด

รวมไปถึงชาวเกอฮอลัดยังมีบทเพลงที่ใช้ขับร้องร่วมกับการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีอยู่มากมาย โดยในแต่ละบทเพลงนั้นขึ้นอยู่กับกรหีบนำไปใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ แต่มีบทเพลงที่ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อชาวเกอฮอลัด และมักจะถูกนำมาบรรเลงเป็นเพลงแรกในการแสดงเสมอ คือ บทเพลง โอ มิ ซึ่งเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงพี่น้องที่ร่วมมือกันคิดหาทางออกในการทำมาหากิน ซึ่งชาวเกอฮอลัดจะใช้ในงานรื่นเริง และสร้างความสนุกสนานก่อนเริ่มงานหรือพิธีมงคล โดยผู้วิจัยได้นำเนื้อเพลงมาแปลเป็นภาษาไทย ดังนี้

OH MI

o oh o mi tam cri pơ ye
 เอ ออ เอ มิ ทำ จี เปอ เย
 น้อง พี่ ร่วมกัน เตรียม

pơn dah gung lốt
 พัน ต้า กุง ล็อต
 หา ดิน ออก ทาง

Ding dang ding dang Ding dang ding dang pam pa
 (แอนเสียง Cing(มือง))

Tám pà gung lốt jué sa bra pơl, oh lốt gung kiêu,
 ทำ หา กุง ล็อต จง ซ่า บรา พอล ออ ล็อต กุง เกิด
 แม่กัน ทางเดิน ทักัน ทำธุระกิจ น้อง เดิน ทาง ข้าย

Mi lốt gung ma ah a ha Tám pà a nang
 มิ ล็อต กุง มา ทำ หา อะ น้อง
 พี่ เดิน ทาง มา แม่กัน อดทน

kal ke we wang Oh wol tám cri, Mi wol tám
 เกลว เก เว วัง ออ วิว ทำ จี มิ วิว ทำ
 บัญหา อุปสรรค น้อง กลับมา ร่วม พี่ กลับมา

chơh yơ
 เชอ: เยอ
 อภัยนะ

Yana mà jrao, oh mà Mi
 ยาง มะ จราอ ออ มะ มิ
 ยาง กัน ล้อ น้อง กัน พี่

tám pon di bõ Chi mà che,
 ทำ พอน ดี โน ชี มะ เช
 ร่วมกัน ทำ หนึ่งในเดียว ต้นไม้ กับ เทวาลัย

gle mà dor tòr Oh dul nhàm
 เกล มะ ดอร์ ตอร์ ออ ดุล นหาม
 ไม้ไผ่ กัน ใยไฟ เวลา ปะทะลม

Tám kóp lã tơi bal, Lốt trơeh tở jong trố
 ทำ คอป ล่า ต้อย บาล, ล็อต ตระเห ตอ จอง ตระ
 ร่วม จับ ด้วยกัน ไป ถึง ผักฟ้า

ภาพที่ 3 เนื้อร้องบทเพลง โอ มิ

3. การวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

การวิเคราะห์บทเพลงในหัวข้อที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้นำบทเพลงของชาวเกอฮอลด์มาบันทึกเป็นโน้ตสากลตามจุดมุ่งหมาย พบว่าบทเพลงของชาวเกอฮอลด์มีที่มาที่ไปอย่างชัดเจน เช่น ทุกบทเพลงจะมีประวัติความเป็นมาจากการที่นายกระจาน ปลิน ได้นำทำนองตั้งแต่อดีตมาใส่เนื้อร้องเพื่อต้องการสื่อความหมายไปในทางสอนใจ จึงทำให้บทเพลงของชาวเกอฮอลด์มีความสอดคล้องกันทั้งทำนองและเนื้อร้อง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงชาวเกอฮอลด์ยังเลือกใช้กลุ่มเสียงที่มีความเข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน อีกทั้งยังใช้การดำเนินทำนองแบบท่อนเดียว จึงทำให้สามารถนำบทเพลงมาบรรเลงได้ทุกโอกาสและฝึกหัดได้อย่างง่าย

โอ มิ

ภาพที่ 4 การบันทึกโน้ตสากลบทเพลง โอ มิ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม พบว่าชาวเกอฮอลด์มีความเป็นชาติพันธุ์ของตัวเอง จากการศึกษพบว่า องค์ความรู้ทั้งหมดของชาวเกอฮอลด์มีความเป็นเอกลักษณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น สภาพสังคมของชาวเกอฮอลด์ที่มีเรื่องเล่าและการย้ายถิ่นฐานไปจนถึงการสร้างบ้านเรือนที่ยังคงรักษารูปแบบบ้านในอดีตผสมกับการประยุกต์ในแบบสมัยใหม่ตามแบบฝรั่งเศสได้อย่างลงตัว อีกทั้งชาวเกอฮอลด์ยังได้รับการศึกษาจากรัฐบาลของตนอย่างครบถ้วน จึงทำให้ชาวเกอฮอลด์ส่วนใหญ่มักสำเร็จการศึกษาแทบทุกคน รวมถึงเรื่องของอาชีพที่ชาวเกอฮอลด์มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยเริ่มมีการส่งออกผัก ผลไม้ต่าง ๆ รวมไปถึงดอกไม้ไปยังเมืองหลวงและต่างประเทศ ในทางวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลด์นั้น

ในอดีตจะมีความเชื่อเรื่องของพระนดู (Ndu) ว่าเป็นผู้สร้างโลกแต่เมื่อเวลาผ่านไปชาวเกอฮอลัดได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ และเข้าโบสถ์เป็นประจำทุกอาทิตย์ตามอิทธิพลฝรั่งเศส ส่วนในด้านภาษานั้นชาวเกอฮอลัดมีภาษาเป็นของตัวเองที่แสดงถึงความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างดี ในปัจจุบันถึงแม้ชาวเกอฮอลัดจะแต่งกายตามสมัยนิยม แต่เมื่อมีกิจกรรมหรือพิธีกรรมใด ๆ ชาวเกอฮอลัดก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์การแต่งกายแบบดั้งเดิมไว้เช่นเดิม รวมถึงอาหารที่ยังคงนำวัตถุดิบจากธรรมชาติที่หาได้รอบตัวมาเป็นส่วนผสมได้เป็นอย่างดี จากหัวข้อต่าง ๆ ข้างต้นพบว่า สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัดยังสอดคล้องกับอานนท์ อาภาภิรมณ์ [9] และสนธิ สมัครการ [10] ที่กล่าวว่าสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและไม่คงที่แน่นอน เพราะสังคมไม่เคยหยุดนิ่ง ซึ่งเป็นธรรมชาติที่สังคมนั้น ๆ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ในส่วนของการศึกษาค้นคว้าด้านดนตรีของชาวเกอฮอลัดนั้นพบว่า มีการอนุรักษ์ดนตรีที่เป็นของตนไว้อย่างเหนียวแน่นผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบวรรณกรรมมุขปาฐะ และวรรณลายลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับเสาวลักษณ์ อนันตศานต์ [11] จากการได้ศึกษาในพบว่า ชาวเกอฮอลัดมีเครื่องดนตรีที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์และยังคงนำมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวมถึงนักดนตรีชาวเกอฮอลัดเองที่ผู้วิจัยได้พบ ล้วนแล้วเป็นที่ประจักษ์ว่านักดนตรีชาวเกอฮอลัดเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจในดนตรี และพร้อมที่จะสืบทอดดนตรีของตนจากรุ่นสู่รุ่นอยู่ตลอด รวมถึงยังนำเครื่องดนตรีของตนมาบรรเลงรวมกันเป็นวงดนตรีในรูปแบบที่มีความหลากหลายและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่เพียงแค่นี้ชาวเกอฮอลัดยังมีบทเพลงที่แสดงออกทางความคิดและคติสอนใจ สอดแทรกไว้ในบทเพลง และยังสามารถนำไปใช้ให้เหมาะกับพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานปีใหม่ งานพิธีทางศาสนา รวมไปถึงงานศพของตน

จากองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวเกอฮอลัด จึงทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่าชาวเกอฮอลัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงรักษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของตน รวมไปถึงองค์ความรู้ทางดนตรีและบทเพลงต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้กลุ่มชนที่มีความสำคัญของเมืองดาลัดและได้เรียนรู้วิธีการอนุรักษ์ การผสมผสานสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องเปลี่ยนไปตามยุคสมัยทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นโอกาสที่ดีของผู้วิจัยที่ได้รวบรวมข้อมูลที่มีความสำคัญของชาวเกอฮอลัดมาเป็นหลักฐานเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงบริบทด้านดนตรีและบทเพลงในวัฒนธรรมชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด ประเทศเวียดนามต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาชาวเกอฮอลัดกลุ่มอื่น ๆ ในเมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม
2. ควรมีการศึกษาความแตกต่างของชนเผ่า ผ่านตระกูลทางภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Languages) ในกลุ่มของมอญ-เขมร (The Mon-Kh'Mer group) ในประเทศเวียดนาม
3. นำบทเพลงในงานวิจัยครั้งนี้ไปต่อยอดในรูปแบบดนตรีสร้างสรรค์ในสมัยนิยม

เอกสารอ้างอิง

- [1] Chang Pao-Min. (1997). Vietnam and China: New Opportunities and New Challenges. *Contemporary Southeast Asia*, 19(2), 136.
- [2] สุต จอนเจิตสิน. (2544). *ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณาจักรฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- [3] Doan Duc Luu. (2538, January). Introduction of the Vietnamese Musical Instrument: DAN BAU. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 2(3), 85-86.
- [4] วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). *เวียดนาม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- [5] สุกรี เจริญสุข. (2530). ดุริยางคศาสตร์ชาติพันธุ์. *วารสารถนนดนตรี*, 1(12), 38.
- [6] มานพ วิสุทธิแพทย์. (ม.ป.ป.). *เอกสารคำสอนรายวิชาคีตลักษณ์การวิเคราะห์เพลงไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- [7] Pangting Poh. (2562). สัมภาษณ์โดย ชินพัฒน์ ไทพาณิชย์ ที่เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม. (บทสัมภาษณ์).
- [8] Krajan Plin. (2010). *Su Thi & Su Hinh Thanh Toc Nguoi Ban Dia Nam Tay Nguyen*. Vietnam: CTY Hung Ha Production and Trading Limited Company.
- [9] อานนท์ อาภาภิรม. (2519). *สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- [10] สนิท สมัครการ. (2545). *การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- [11] เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2548). นิทานพื้นบ้าน *THE FOLKTALE*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.